શરણાગત તારણહાર

જગત બીજ ગુરૂદત્તાત્રેય, ને સ્મૃતગામી કલિતાર, કૃપાળ એટલે કે યાદ કરતાની સાથે સ્મરણ કરતાની સાથે ભક્તની ભીડ ભાંગવા દોડ્યા આવતા દેવ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. માશર સુદ પૂનમને શુક્રવાર તા.૧૨-૧૨-૦૮ ના રોજ ભગવાન દત્તાત્રેયના જન્મ માટે મહાસતી અનસૂર્યાનું પતિવ્રત કઠણ તપ-મહર્ષિ અત્રિનું અલૌકિક તપ ત્રિ-દેવ બ્રહ્મા-વિષ્ણુ- અને મહેશની પત્નીઓ બ્રહ્માણી- લક્ષ્મી અને પાર્વતીઓ પોતાનાથીવધીને ત્રણે લોકમાં કોઈ મોટી પતિ-વ્રતા સ્ત્રી નથી એ ગર્વના ખંડનનું નારાયણે કરેલ નારદ દ્વારા કાવત્રુ જવાબદાર હતા.

એવા ભગવાન શ્રીદત્તાત્રેયનો જન્મ મહાસતી અનસૂયા

હરણ, માછલી, પિંગલા વેશ્યા, ટિટોડી, બાળક, કુમારી કન્યા બાણ બનાવનાર, સર્પ, કરોળિયો તથા ભમરી આમની પાસેથી લીધેલો બોધ વિસ્તાર ભયના કારણે વર્ણવ્યો નથી.આવા નમ્ર શિષ્ય જ જગત ગુરુપહેજ આરૂઢ હોય. મહર્ષિ ભૃગુએ 'ગુરુ-દેવદત્ત' અથવા 'હરિ ૐ તત્ સત્જય ગુરૂ દત્ત' આ -થમ ષડાક્ષરી અને બીજા તેર અક્ષરી મંત્રના.જાપનું વિધાન કર્યુ છે. આ મંત્ર જપવાથી મનુષ્યનું કલ્યાણ થાય છે. અનેજીવનની આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ દૂર થાય છે. સમૃધ્ધિ અને સુખમાં વૃધ્ધિ થાય છે. ગુરૂવારે એકટંક ભોજન કરી દત્ત સ્રોતનો પાઠ કરવાથી અનન્ય લાભ થાય છે.

ભગવાન દત્તાત્રેય આજે પણ જગતમાં વિચરણ કરે છે. જે પણ સાચા હૃદયથી ભગવાન દત્તાત્રેયનું સ્મરણ કરે છે ત્યાં એ શીઘ્ર પહોંચી જાય છે. એમનામાં બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ ત્રણેના સમન્વિત રૂપ બતાવવામાં આવ્યું છે. એનો અર્થ એમનામાં સર્જન પાલન સંહાર ત્રણે શક્તિ સમાવિષ્ટ છે.

શ્રી દત્ત સં-દાય, શ્રી અવધુત સં-દાય, શ્રીનાથ સં-દાય આ બધા જ સં-દાય વિવિધ રીતે દત્ત ઉપાસના કરે છે. 'દિગંબરા-દિગંબરા દિગંબરા'

શ્રીપાદ વલ્લભ દિગંબરા પણ અવધુત સં-દાયનો મહામંત્ર છે. શ્રીનાથ સં-દાયના -ણેતા આદિ શિવ છે. શ્રી નવનાથ આ મુજબ છે.

(૧) શ્રી મત્સ્યેન્દ્રનાથ (૨) શ્રી ગોરખનાથ (૩) શ્રી કાનિકનાથ (૪) શ્રી અડબંગ નાથ (૫) શ્રી રેવણનાથ (૬) શ્રી મીનનાથ (૭) શ્રી ભતૃ હરિનાથ (૮) શ્રી જલંધરનાથ (૯) શ્રી મહિની નાથ.

ભગવાન દત્તાત્રેયની કૃપા -ાઙ્ઙ કરવા આ એક વાંચેલો -યોગછે.

દત્ત જયંતિના દિવસે અથવા કોઈપણ ગુરૂવારે અથવા નમિની તિથિ કે ગમે તે પૂનમે આ દત્ત ઉપાસના કરી શકાય છે. પૂર્વ અથવા ઉત્તર બાજુ મુખ રાખી શક્ય હોય તો પીળુ વસ્ત્ર પહેરીને બેસો અથવા સ્વચ્છ ધોયેલા વસ્ત્ર પણ ચાલે. શ્રીપર્ણી, જેને ગામઢી ભાષામાં સેવન કહેવામાં આવે છે એનું નવ ઈંચ બાય નવ ઈંચનું પાટીયું એ ન મળે તો આંબાના સલાકડાનં પાટયું લો. એના ઉપર ગેરુઆ

અને તપસ્વી ઋષિ અત્રિના ઘરે માસર સુદ પૂનમને સાંજે સંદમા સમયે ૬-૪૫ની આસપાસ થયો હતો. ગુજરાતમાં ગિરિવર-ગિરનારની દત્તાત્રેય ટુક ઉપર ભગવાન દત્તાત્રેયની સિધ્ધપીઠ છે. તેઓ તેઓ નવનાથ અને ચોર્યાસી સિધ્ધોના આરાધ્ય મહાન ગુરુ છે. બ્રહ્મા-વિષ્ણુ અને મહેશના અંશા અવતાર સ્વરૂપ ત્રિ-મૂર્તિના એકાકાર વિભૂતિ એ જ ભગવાન દત્તાત્રેય ત્રણ મૂર્તિ સ્વરૂપ એમના ત્રણ - માથા, છ હાથપગ એમની સાકાર સ્વરૂપ છે. માટે જ કહેવાયું છે.

આદૌ બ્રહ્માલ મધ્યે વિષ્ણુ, અંતે દેવ સદાશિવ મૂર્તિ-ત્રય સ્વરૂપાય દત્તાત્રેય નમોસ્તુતે ।।

ચાર વેદોના -તિકશ્વાન અને એક કામઘેનૂ એમના નિત્ના સંગાથીછે. અને આ સ્વરૂપ ભકતોની ઉપાસનાનું આશ્રયસ્થાન છે.

ઔદુંબર વૃક્ષ (ઉમરડો) માં ભગવાન દત્તાત્રેયનો વાસ મનાય છે. ગુરૂ-લીલામૃત ગ્રંથ-ગુરૂ-ચરિત્ર ઔદુંબર વૃક્ષ અને ત્રિ-મૂર્તિ દત્તાત્રેયની દરરોજ અને વિશેષ કરીને ગુરૂવારે પૂજા થાય છે. આસો વદ બારસને ગુરૂ ધ્યાદશી કહેવામાં આવે છે. અને ભગવાન દત્તાત્રેયના મંદિરોમાં આ દિવસે મોટો ઉત્સવ થાય છે.

કળિયુગમાં ભગવાન દત્તાત્રેયની ગણના શીઘ્ર ફળ આપનાર દેવતા તરીકે થાય છે. જાગૃત કે સ્વપ્ન અવસ્થામાં સાધકો અને ભક્તોને એમના અધિકાર -માણે ભકતોને એમના અધિકાર -માણે ભકતોને એમની ઝાંખી કે સાક્ષાત્કાર થાય છે.

ભગવાન દત્તાત્રેય વિવિધ ૨, જણને ગુરૂ કર્યાનો ઉલ્લેખ ભાગવતના અગિયારમા સ્કંધમાં છે. આ ગુરૂ પદ મેળવનાર અનુક્રમે પૃથવી, વાયુ, આકાશ, જળ., અગ્નિ, ચંદ્ર, સૂર્ય, હોલો, અજગર, સમુદ્ર, પતંગિયું, મધમાખી, કાથી, પારધી, રંગથી હરી ૐ તત્સત જય ગુરૂ દેવ દત્ત પાટીયાના મથાળે લખવો. મંત્ર નીચે નાની ચાંદીની કે તાંબાની પાદુકા લાવીને એ ભગવાન શ્રી દત્તાત્રેયના જ પગલાં કે પાદુકા છે માની નીચે મુકો તેની નીચે પાટીયા ઉપર નીચેના ભાચગે રંગથી શ્રી નવનાથનાં નામ લખવા. બાજુમાં બાજઠ કે પાટીયા ઉપર પીળા રંગનું વસ્ત્ર પાથરી ચંદનથી અથવા અષ્ટ-ગંધથી રંગેલા ચોખા વડે સ્વસ્તિક પાડવો. તેની સામે ધુપ-દિપ કરવા. સાકરવાળું દુધ તથા જમરૂક ફળનો -સાદ ધરાવવા માટે રાખવો. સુખડ (ચંદન) ના પાવડરમાં નાગકેસર મેળવી મિશ્રણ તૈયાર કરી હરિ ૐ તત્સત જય ગુરૂદત્ત એ મંત્ર એકસો આઠ વખત બોલતા બોલતા, મંત્ર બોલી એક એક ચપટી ચંદન નાગકેસર પાવડર પાદુાની ઉપર ચઢાવો. શ્રી દત્તા સં-દાયમાં ઔદુંબર વૃક્ષનું વિશેષ મહત્વ છે. ઔદુબર વૃક્ષના ૨૪ પાન દાં દત્તાત્રેય નમઃ મંત્ર બોલી દરેક મંત્ર વખતે એક એક પાન ચઢાવો. ત્યાર પછી એક ચિત્તે શ્રધ્ધાથી આ દત્ત ગાયત્રી મંત્રના એક ચિત્તેજપ કરો.

ૐ હ્રીં દ્રાં કાં.

દત્તાત્રયાય વિદમહે યોગીશ્રવરાય ધીમહિ તન્નો દત્ત -ચોદયાત

૧૦૮ મંત્રના મંત્ર જાપ એક ચિત્તે કરો. શ્રી દતત્રેય સ્તોત : નારદ પુરાણમાં વર્ણવેલ દત્તાત્રેય સ્તોત્ર બહું જ સિધ્ધિ દાયક અને -ભાવશાળી છે. એના નિયમિત પાઠ કરવાથી સંસારીક ઉપાધિ નષ્ટ થઈ વિદ્યા અને જ્ઞાનની -ાપ્તી થાય છે. કૌટુંબિક સુખ-ધન-ધાન્યની વૃધ્ધિ માન--તિષ્ઠા અને સામાજીક મોભા ઉત્તરોત્તર વધારો થાય છે.

આ દત્તાત્રેય સ્તોત મંત્રના ભગવાન નારદઋષિ અનુષ્ટુપ છંદ, શ્રી દત્ત પરમાત્મા દેતા છે અને ભગવાન

દત્તાત્રેયની [-]તી-કૃપા -[-]જ્ઞ કરવા તથા દરેક -કારે મનની શાંતિ -[-]જ્ઞ કરવા આ દત્તાત્રેય સ્ત્રોત્ર નો પાઠ હું કરું છું. એવો મનોમન સંકલ્પ કરો.

ભગવાનની દત્તાત્રયનું આ મંત્રથી ધ્યાન કરવામાં આવે છે.

ૐ જટાંધરં પાંડુરંગ શુલ હસ્તંકૃપાનિધિમ સર્વ રોગ હરં દેવ દત્તાત્રેય અહં ભજે ! સ્ત્રોત્રની શરૂઆત ! જગત ઉત્પતિં કર્તેચ સ્થિતિ સંઃહાર હેતવે ભવ પારા વિમુક્તાય

દત્તાત્રેય નમોસ્તુતેથી થાય છે. ૧૭ શ્લોકનું આ સ્તોત્ર સર્વત્ર ઉપલબ્ધ છે. સરળ-સંસ્કૃત ભાષામાં હોવાથી થોડા પણ પ્યત્નથી સામાન્ય સંસ્કત જાણનાર પણ એના પાઠ આસાનીથી કરી શકે છે. એ શ્રી દત્તાત્રેય સ્તોત્ર નો પાઠ કરો અંતે -સાદ ધરાવો. ઉપાસના પુરી થયે સેવનનું પાટીયું ઘરમાં રાખી દત્ત પદુકા પૂજામાં રાખી એની નિયમિત પુજા કરે આમ ધન-ધાન્યથી અવશ્ય સુખીરહેશો જ.

મહારાષ્ટ્રમાં શ્રી દત્તાત્રેય ઉપાસના માટે શ્રી ગુરુ ચરિત્ર -ખ્યાત ગ્રંથ છે. એ જ -માણે ગુજરાતી ભાષામાં ભગવાન શ્રી દત્તાત્રેયના અવતાર કાર્યનેજાણવા માટે પૂજ્યપાદશ્રી રંગ અવધૂત મહારાજ રચિત ગુરૂલીમૃત ગ્રંથ -ખ્યાત છે. ત્રણ ભાગમાં વહેંચાયેલ એ ગ્રંથની ઓળખ -થમ ખંડ જ્ઞાનકાંડમાં દત્ત પુરાણ દત્ત મહાત્મય ભગવાન દત્તાત્રેયની મૂળ લીલાઓ વર્ણવી ફળાભૂત જ્ઞાન નિષ્ઠાનું વર્ણન છે. બીજા ખંડમાં -[-]ય : દત્ત ઉપાસનાના કેન્દ્રભૂત મહારાષ્ટ્ર દત્ત ભક્તોમાં સર્વતોમુખે પંકાયેલ -સિધ્ધ શ્રી ગુરૂ ચરિત્રને આધારે ઈ.સ.ના પંદર સૈકામાં થયેલ દત્ત અવતાર શ્રીપાદ શ્રી વલ્લભ અને નૃ. સિંહ સરસ્વતીની

ધોખા ભરેલા પથથી સદાચારને પથ લાવવા પોતાના જીવનમાં કર્મ -ધાન જ્ઞાનને મહત્વ આપેલું તેથી કર્મકાંડની છાયા જણાશે. એટલે એ ગેંથના બીજો ભાગ કર્મ કાંડની તરીકે ઓળખાય છે. કેટલાક લોકો કાંઈજ કરવું નથી તેઓ કર્મને દંભ અને ઉપાસનાને ઢોંગ માની લોકોને પણ વાકછટા દ્વારા તેમ મનાવવાનો -યત્ન કરે છે. મનની બુરાઈ અને કર્મની કલુષિતતા કર્મ અને ઉપાસના વગર ક્યારેય દુર ન થાય એ દુર થયા વગર જ્ઞાન-નિષ્ઠા અસંભવ છે. કર્મમાંથી ઉપાસના અને ઉપાસનામાંથી જ્ઞાનની -[-]જ્ઞી થવી જ જોઈએ.

એટલે જ ત્રીજા અને અતિમહત્વનં નામ ઉપાસના કાંડ આપવામાં આવ્યું છે. જેમાં પૂજ્ય શ્રી રંગ અવધુત દત્તાત્રેયના અંશ-અવતાર તરીકે સુ--સિધ્ધ પૂ. શ્રી વાસુદેવાનંદ સરસ્વતી સ્વામી મહારાજની લીલાઓ આલેખી ઉપાસનાનું રહસ્ય સમજવાવાનો -યત્ન છે.

દા.ત. ભક્તોએ એકવાર પણ આ ગુરૂ-લીલામત ગ્રંથ વાંચવો જ જોઈએ. શ્રી દત્ત જયંતિના દિવસે અન્ય કાંઈ કરી ન શકો તો પૂજ્ય શ્રી રંગ- અવધૂત મહારાજ રચિત દત્ત બાવની જે શ્રી ગુરૂ લીલામૃત ગ્રંથના જ સાર રૂપ છે. એના પાઠથી પણ આપ ભગવાન શ્રી દત્તાત્રેયને -સન્ન કરી શકાય છે.

રંગ અવધૂત મહારાજે દત્ત બાવનીમાં ભક્તોનેવચન આપ્યું છે કે. કરી ધુપ ગાયે જે જે એમ દત્ત બાવની, સુધરે તેનાં બંને લોક, રહેન તેને ક્યાંય શોક - સકલ સિધ્ધિઓને દાસી બનાવી, દુઃખ દારિદ્રય દુર કરનાર એવી આ દત્ત બાવનીના શ્રધ્ધાપૂર્વકના દત્ત જયંતિના દિવસે અને ત્યાર પછી યશા અવકાશે દત્ત બાવનીના પાઠ શ્રધ્ધા સભર પાઠ